

PŘÍRUČKA PRO PEDAGOGY A PRACOVNÍKY ŠKOLY

PŘIJÍMÁNÍ A ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ

Výstupy projektu Učíme se spolu na ZŠ Mikoláše Alše, Praha-Suchdol
2022–2023

Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

SIMI

PŘÍRUČKA PRO PEDAGOGY A PRACOVNÍKY ŠKOLY

PŘIJÍMÁNÍ A ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ

Výstupy projektu Učíme se spolu na ZŠ Mikoláše Alše, Praha-Suchdol
2022–2023

Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

SIMI

OBSAH

1	Základní pojmy a legislativa	5
2	Proces přijímání a začleňování žáků s OMJ na ZŠ Mikoláše Alše	7
3	Práce s žáky s OMJ ve třídě	11
4	Výuka ČDJ a jazyková podpora	15
5	Práce s heterogenní třídou	17
6	Spolupráce školy s rodiči, kteří nerozumí česky	19
7	Spolupráce s externími partnery	22
8	Rozcestník užitečných zdrojů	23
	Příloha 1: Informační materiály pro žáky	25
	Příloha 2: Ukázka pracovních listů pro žáky	26
	Příloha 3: Informační materiály pro rodiče	28

ÚVOD

Tato příručka vznikla pro potřeby učitelů ZŠ Mikoláše Alše v Praze-Suchbole. Poskytuje jim přehled možností podpory, které mohou využít při práci s žáky s odlišným mateřským jazykem (dále OMJ).

Počet žáků s OMJ na ZŠ Mikoláše Alše od roku 2015 setrvale roste. Ve školním roce 2021/2022 ji navštěvovalo přibližně 31 žáků s cizí státní příslušností. Skokový nárůst přišel na jaře 2022, kdy do hlavního města začaly proudit tisíce válečných uprchlíků z Ukrajiny. Od dubna do června tak škola mezi své žáky přijala více než 60 ukrajinských držitelů dočasné ochrany. Ač byla tato situace zcela nová a nečekaná, škola ji zvládla úctyhodně. Během několika týdnů začaly fungovat adaptační skupiny, ve kterých se nově přichozí učili česky, a později byli začleněni do tříd.

V září 2022 do školy na základě řádného zápisu nastoupilo 62 nových žáků z Ukrajiny. Ti se již zařadili do jednotlivých kmenových tříd. V průběhu několika týdnů byla zavedena jazyková podpora pro žáky-cizince podle §20 školského zákona. Realizace této podpory je podrobněji popsána v kapitole *Výuka češtiny jako druhého jazyka (ČD)*.

Je tedy zřejmé, že školní rok 2022/2023 přinesl škole řadu výzev: zavedení češtiny jako druhého jazyka, vyškolení asistentů pedagoga pro práci s žáky s OMJ, nastavení komunikace s rodiči, kteří nemluví česky, a mnoho dalších. Právě proto škola potřebuje mít k dispozici systematický přehled nástrojů, doporučení a praktických tipů, jak při začleňování těchto žáků postupovat, a právě to je také cílem této příručky, která bude dostupná všem nynějším i budoucím pracovníkům školy.

Příručka je výsledkem spolupráce ZŠ Mikoláše Alše a Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s. (SIMI)¹ v rámci projektu *Učíme se spolu*, který školám poskytuje komplexní podporu v oblasti posílení inkluze žáků s OMJ, a to prostřednictvím online doučování těchto žáků, při zapojení interkulturních pracovníků a dobrovolníků. Ve snaze o komplexnost nabízené pomoci projekt pracuje také se zbytkem třídního kolektivu a pamatuje rovněž na podporu pedagogů.

Příručka popisuje potřeby žáků s OMJ a faktory ovlivňující kvalitu jejich začlenění do třídních kolektivů i výuky. Seznamuje s postupy a návrhy k práci s touto cílovou skupinou. Dále obsahuje seznam organizací v blízkosti školy, které pracují s dětmi s OMJ, a rovněž seznam zdrojů, literatury a dalších užitečných materiálů relevantních k této problematice včetně online odkazů. Vzhledem k tomu, že se nejedná o odbornou publikaci a čtenářská přístupnost je podmínkou pro její úspěch, nejsou použité zdroje citovány v průběhu textu. Předkládaná příručka obsahově vychází ze seznamu literatury uvedeného v závěru, ze zkušeností z praxe na ZŠ Mikoláše Alše, z praxe SIMI a z výsledků SWOT analýzy vzniklé na jaře roku 2022.

.....
¹ Sdružení pro integraci a migraci (SIMI) je nevládní organizace, která od roku 1992 poskytuje všestrannou podporu migrantům a uprchlíkům v České republice. Nabízí jim právní a sociální poradenství, psychosociální podporu, služby interkulturní práce, informační a komunitní aktivity. Součástí práce SIMI je rovněž analytická, watchdogová a advokační činnost, vzdělávání a metodická podpora pro profesionály a instituce. Aktivně pracuje také s českou veřejností, působí skrze aktivity na školách, veřejné akce, sociální síť a média. Více na www.migrace.com.

1 ZÁKLADNÍ POJMY A LEGISLATIVA

Vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ) představuje v dnešní době aktuální průřezové a svou povahou komplexní téma. První kapitola této publikace se proto věnuje informacím o tom, kdo vlastně jsou žáci s OMJ, jaké jsou jejich potřeby a co má vliv na úspěšnost jejich inkluze. Shrnuje také definice dalších základních pojmů a legislativní ukotvení problematiky začlenění žáků s OMJ do českého školství.

1.1 KDO JSOU ŽÁCI S OMJ?

Žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ) tvoří poměrně různorodou skupinu. Někteří přicházejí ze zahraničí, jiní v ČR vyrůstají od narození, někteří s rodiči česky nikdy nehovoří, jiní ano. Mohou mít cizí, české nebo dvojí státní občanství. Společným prvkem pro tyto žáky je však **nedostatečná znalost českého jazyka**, která jim ztěžuje plnění povinné školní docházky na českých školách.

Vzhledem k jazykové a často i sociokulturní bariéře, **mohou žáci s OMJ při nástupu do české školy prožívat směs protichůdných pocitů**. Na jednu stranu se do nové školy těší, na druhou mají obavy, jak vše zvládnou, zda uspějí. Oproti svým spolužákům mohou čelit zvýšenému stresu, pocitu osamění, izolace, vyčerpání a neúspěchu, které mohou vyústit ve vzdor nebo odmítání českého prostředí. Musí se také adaptovat na nový školský systém, rozdíly v učebních osnovách a jiný způsob hodnocení. K tomu, aby se zvládli úspěšně začlenit do české školy i společnosti, **proto potřebují zvýšenou podporu**.

Tato podpora není jen **jazyková**, i když **ovládnutí mluvené i psané češtiny je pro začlenění žáků s OMJ nezbytné**. Škola by zároveň měla vytvořit **prostředí, ve kterém se tito žáci cítí vítáni a v bezpečí**, a mají se na koho obrátit pro podporu a pomoc. Dále potřebují podporu, aby se **zorientovali v české kultuře, společnosti i ve škole a jejích pravidlech**. Stejně jako jiné děti potřebují **navazovat vztahy se svými vrstevníky**, sdílet s nimi společné zážitky a zakoušet pocit úspěchu.

Úspěšnost začlenění žáků s OMJ závisí na mnoha různých faktorech. Patří mezi ně:

- odlišnost školského systému, kde byli dosud vzděláváni,
- délka pobytu v českém prostředí a míra pochopení české kultury,
- příbuznost mateřského jazyka žáka s češtinou,
- úroveň znalosti češtiny,
- motivace k učení,
- pocit bezpečí a začlenění ve škole,
- aktuální psychosomatický stav,
- přítomnost některé z poruch učení,
- pravidelnost a kvalita přípravy do školy,
- vztah jejich rodin ke vzdělávání,
- kvalita komunikace mezi žáky, rodinami a školou,
- míra integrace jejich rodin do českého prostředí,
- sociokulturní specifika.

1.2 ROZCESTNÍK DALŠÍCH ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Adaptační koordinátor – pozice vytvořená za účelem podpory žáků s OMJ po jejich nástupu do základního vzdělávání v ČR financovaná Národním pedagogickým institutem ČR (NPI ČR).

Asistent pedagoga (AP) – pozice vytvořená v rámci podpůrného opatření dle § 16 školského zákona (ŠZ), která slouží k vyrovnání podmínek dětí a žáků v oblasti jejich speciálních vzdělávacích potřeb a umožňuje jim tak vzdělávání na běžných školách. Obzvláště efektivní podporu pro žáky s OMJ představují dvojijazyční AP, kteří ovládají jejich mateřský jazyk i češtinu.

Čeština jako druhý jazyk (ČDJ) – jazyk, kterým se žák s OMJ vzdělává v prostředí české školy.

Inkluzivní vzdělávání / inkluze – proces, jehož snahou je nastavení takového systému vzdělávání, který umožňuje všem dětem bez rozdílu plnit povinnou školní docházku, resp. navštěvovat školu, ideálně v místě jejich bydliště.

Jazyková příprava – výuka českého jazyka nad rámec běžné výuky, která je dle § 20 ŠZ určena nově příchozím žákům-cizincům za účelem jejich začlenění do základního vzdělávání. Jazyková příprava je bezplatná a realizuje se na k tomu určených školách. Slouží především pro zvládnutí češtiny na komunikativní úrovni, více viz *Legislativa*.

Pedagogicko-psychologické poradenství ve školství – poradenství poskytované **školskými poradenskými zařízeními** (tj. pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry, tedy zařízeními zřizovanými podle §116 ŠZ) a **školskými poradenskými pracovišti**.

Žáci-cizinci – žáci, kteří nejsou občany ČR a kteří plní povinnou školní docházku na území ČR. Jedná se o termín, který má na rozdíl od výrazu „žáci s OMJ“, oporu v legislativě.

1.3 LEGISLATIVA

Podle stávající právní úpravy **mají nárok na bezplatnou jazykovou přípravu dle § 20 ŠZ pouze ti žáci-cizinci**, kteří nejsou občany ČR a kteří plní povinnou školní docházku na území ČR po dobu kratší než 12 měsíců. **Ostatní žáci s OMJ nárok na jazykovou přípravu ze zákona nemají.** Za určitých podmínek je ale možné zařadit je do skupiny pro jazykovou přípravu poskytovanou žákům-cizincům. Žáci s OMJ potom **mají nárok na podpůrná opatření dle § 16 školského zákona.**

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále školský zákon či ŠZ)

§ 16 – podpůrná opatření pro žáky znevýhodněné nedostatečnou znalostí českého jazyka.

- Jedná se např. o využívání speciálních pomůcek a metod, úpravu organizace, obsahu vzdělávání či hodnocení, individuální vzdělávací plán, služby asistenta pedagoga nebo výuku češtiny jako druhého jazyka.
- **Vyhláška č. 27/2016 Sb.** stanovuje, jak realizovat § 16 školského zákona, a definuje jednotlivé stupně podpůrných opatření včetně např. příslušného počtu hodin ČDJ za rok.

TIP

Nárok žáků s OMJ na různá podpůrná opatření podrobně popisuje materiál MŠMT: **[Metodické doporučení pro poskytování služeb školských poradenských zařízení žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.](#)**

§ 20 – Vzdělávání cizinců a osob pobývajících dlouhodobě v zahraničí

- **odst. 2 písm. d)** definuje přístup jednotlivých kategorií cizinců ke vzdělávání. § 36 dále upřesňuje, že **povinná školní docházka se vztahuje na všechny děti, které na území ČR pobývají legálně déle než 90 dní,**
- **odst. 5 a) a (6)** definují povinnost krajského úřadu **zajistit bezplatnou jazykovou přípravu žáků-cizinců** k jejich začlenění do základního vzdělávání.
- **Vyhláška č. 48/2005 Sb.** stanovuje, jak realizovat § 20 školského zákona. **Novela č. 271/2021 Sb.** upravuje od září 2021 systém financování a organizace jazykové přípravy pro žáky-cizince:
 - Jazykovou přípravu nadále poskytují výhradně školy určené příslušným krajským úřadem (podmínka

min 5 % žáků/cizinců). Vyhláška rozšiřuje dostupnost určených škol (vždy minimálně jedna škola ve správním obvodu obce s rozšířenou působností).

- **Nárok na jazykovou přípravu mají pouze žáci-cizinci**, kteří plní povinnou školní docházku v ČR **po dobu kratší než 12 měsíců.** Cizinci, kteří tyto podmínky nesplňují, stejně tak jako žáci s OMJ, mohou být do jazykové přípravy zařazeni, pokud je ve skupině místo.
- Jazyková příprava cizinců nově probíhá **v době vyučování**, přičemž žák je z vyučování, které se překrývá s jazykovou přípravou, **uvolněn.**
- Rozsah podpory je **min. 100 a max. 200 hodin** dle orientačního vstupního testu, jazyková příprava probíhá maximálně po dobu **10 kalendářních měsíců.**
- Skupiny pro jazykovou přípravu fungují **prezenčně i distančně.**

TIPY

- MŠMT k novému systému jazykové přípravy vydalo **[Metodický materiál k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání.](#)**
- NPI ČR dále vydal přeložené **[informační letáky pro rodiče](#)** pro rodiče dětí z určené a z neurčené školy a přeložený nepovinný **[vzor žádosti o zařazení do skupiny pro jazykovou přípravu.](#)**

- § 50 (4) – cizinec přestává být žákem školy, pokud se neúčastní vyučování nepřetržitě po dobu nejméně 60 vyučovacích dnů, nedoloží důvody své nepřítomnosti a svou docházku do příslušné školy nepotvrdí ani na základě následné písemné výzvy ředitele školy. U držitelů dočasné ochrany je tato doba pouze 15 dnů! **[Přehledné shrnutí Lex Ukrajina I a II](#)** nabízí portál **www.inkuzivniskola.cz** a **[Metodické komentáře k zákonu Lex Ukrajina IV](#)** od MŠMT.

Příchod a integraci žáků-cizinců také upravuje nová legislativa Lex Ukrajina I, až V, která reaguje na příchod žáků uprchlíků z Ukrajiny. Lex Ukrajina je souhrnný název pro zákony č. 65/2022 Sb., 66/2022 Sb. a 67/2022 Sb., které jsou postupně novelizovány. Souhrn legislativy je dostupný na webu **edu.cz**.

2 PROCES PŘIJÍMÁNÍ A ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ NA ZŠ MIKOLÁŠE ALŠE

Kapitola přináší informace k nastavení systému školy k přijímání a adaptaci žáků s OMJ. V kapitole najdete shrnutí rolí ve škole v systému začleňování, postup při přijímání a adaptaci žáků s OMJ do školy, na co myslet před zápisem, na co se připravit, když žák přijde v průběhu roku a jak systémově podchytit adaptaci dítěte ve třídě a jazykovou podporu.

Na ZŠ Mikoláše Alše jsou nově příchozí žáci s OMJ zařazováni do tříd podle posledního ukončeného ročníku školy v jejich zemi původu (a dále s přihlédnutím ke znalosti českého jazyka a k úrovni dosaženého vzdělání). Následně absolvují jazykovou diagnostiku, ve které se vyhodnotí jejich znalost češtiny. Na základě diagnostiky je poté žákům vytvořen **plán pedagogické podpory (PLPP)**. Těm, kteří mají nulovou nebo velmi slabou znalost češtiny, je doporučeno navštívit **Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) pro Prahu 6**, s níž škola úzce spolupracuje. Žáci s OMJ pak mohou získat nárok na podpůrná opatření, která jim s jazykem pomohou. Žáci-cizinci navštěvují hodiny **češtiny jako druhého jazyka (ČDJ)** v rozsahu 2 hodiny týdně (ve školním roce 2022/2023). V odpoledních hodinách někteří žáci docházejí také na **doučování češtiny**.

Ve školním roce 2022/2023 byla situace přijímání žáků s OMJ výjimečná z důvodu velkého množství nově přichozích žáků z Ukrajiny se speciálním vízem. Žáci byli do jazykových skupin rozděleni dle ročníků, protože jazyková úroveň byla u všech žáků základní. Na začátku školního roku 2022/2023 byly přijaty **dvě dvojjazyčné asistentky pedagoga a učitelka češtiny jako druhého jazyka se znalostí ukrajinštiny**. Výuku češtiny jako druhého jazyka vedla pouze učitelka ČDJ. Doučování v prvních třídách vedla koordinátorka pro žáky-cizince, ve vyšších ročnících žáky doučovali dvojjazyčné asistentky pedagoga z Ukrajiny.

Školní poradenské pracoviště poskytuje služby speciálního pedagoga, školního psychologa a výchovných poradců. Prevenci sociálně patologických jevů zabezpečuje metodik prevence. Na škole působí také **koordinátorka pro žáky-cizince**.

K dalším podpůrným opatřením pro žáky s OMJ, které škola realizuje, patří asistentky pedagoga, individuální hodnocení, práce s kolektivem a spolupráce s rodiči. Speciální přístup k žákům s OMJ se uplatňuje i v družině. **Škola také využívá tzv. patronů.** Jde o žáky s OMJ, kteří jsou ve škole už delší dobu, a fungují jako průvodci pro nově příchozí. Při výuce učitelé běžně používají online překladáče a slovníky.

Od září 2021 škola figuruje na krajském seznamu škol pro poskytování bezplatné jazykové přípravy žákům-cizincům. Má-li žák legislativně nárok na jazykovou přípravu ve škole, **je zařazen do jedné z jazykových skupin** dle výsledků jazykové diagnostiky.

Problematická se jeví podpora žáků s OMJ, kteří nespádají do kategorie žáků-cizinců nebo kterým roční jazyková příprava k dosažení úrovně dostatečné pro výuku nestačí. Podle SWOT analýzy z dubna 2022 pedagogům také chybí systém sdílení praxe a prostor pro sdílení informací mezi kolegy.

2.1 DOPORUČENÉ ROLE V SYSTÉMU ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ¹

ROLE ŘEDITELKY ŠKOLY

- Získá o novém žákovi s OMJ co nejvíce informací ještě před jeho příchodem do školy, je-li to možné.
- Vede přijímací pohovor a během něj nastavuje budoucí spolupráci školy a rodičů.
- Předává třídnímu učiteli veškeré informace o novém žákovi.
- Zajišťuje finanční zdroje na podporu žáků s OMJ.
- Podporuje činnost učitelky ČDJ a koordinátorky žáků-cizinců.
- Pověřuje koordinátorku žáků-cizinců koordinací systému podpory těchto žáků ve škole.
- Vytváří příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti začleňování žáků s OMJ a podporuje je v tom.

¹ S úpravami převzato z Příručky pro začleňování žáků s OMJ ve FZŠ Táborská, META, o. p. s., 2021.

ROLE TŘÍDNÍHO UČITELE / TŘÍDNÍ UČITELKY

- Úzce spolupracuje s koordinátorkou žáků-cizinců.
- Připravuje třídní kolektiv na příchod žáka s OMJ.
- Pomáhá novému žákovi při adaptaci na nové školní i kulturní prostředí v prvních dnech a týdnech, je zodpovědný/á za předání informačních listů o škole žákům s OMJ a jejich rodičům.
- Provádí pedagogickou diagnostiku nového žáka, o jejích výsledcích informuje učitelku ČDJ, koordinátorku žáků-cizinců a ostatní pedagogy.
- Na základě jazykové diagnostiky navrhuje ve spolupráci s třídními učiteli a ostatními pedagogy konkrétní podobu podpory pro žáka s OMJ, a to na prvním i druhém stupni (rozsah výuky ČDJ, doučování, služby asistenta pedagoga, individuální plán podpory a způsob hodnocení, úpravy cílů a metod výuky, pomůcky aj.).
- Posiluje adaptační procesy a socializaci žáků s OMJ v rámci třídnických hodin, snaží se v třídním kolektivu budovat respektující a podporující vztahy.
- Je v kontaktu s rodiči a v případě potřeby využívá služby interkulturních pracovníků.
- O způsobu podpory žáka s OMJ průběžně komunikuje s jeho rodiči a s ostatními pedagogy.

ROLE UČITELKY ČDJ

- Společně s koordinátorkou žáků-cizinců provádí jazykovou diagnostiku žáků s OMJ po jejich nástupu do školy a následně v průběhu jejich vzdělávání, aby vyhodnotila jejich pokroky.
- Zajišťuje samotnou výuku žáků s OMJ.
- Nastavuje formu a způsob výuky ČDJ pro jednotlivé žáky s OMJ.
- Vybírá a zajišťuje pomůcky a učebnice k výuce ČDJ.

ROLE ASISTENTKY PEDAGOGA

- Úzce spolupracuje s třídním učitelem / třídní učitelkou.
- Pomáhá novému žákovi s OMJ při adaptaci.
- Během hodiny běžné výuky je žákovi k dispozici pro případ, že potřebuje pomoc.
- Upravuje pracovní listy a zadání úkolů pro žáka s OMJ.
- Podílí se na sledování pokroku jednotlivých žáků a jejich hodnocení.

ROLE KOORDINÁTORKY VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ-CIZINCŮ

- Je pověřena ředitelkou školy, aby ve spolupráci s ostatními pedagogy koordinovala systém podpory žáků s OMJ ve škole.
- Koordinuje tým učitelů žáků s OMJ, který se pravidelně schází a domlouvá se na společném postupu.
- Ostatním učitelům poskytuje metodickou podporu, jak žáky zapojit do běžné výuky a jak je hodnotit.

- Provádí jazykovou diagnostiku žáků s OMJ po jejich nástupu do školy a následně v průběhu vzdělávání.
- Spolupracuje s koordinátorem doučování SIMI a informuje o možnosti online doučování pro žáky s OMJ.
- Ve spolupráci s ostatními pedagogy na prvním i druhém stupni průběžně vyhodnocuje pokroky žáků s OMJ a navrhuje úpravy v podpoře.
- Koordinuje multikulturní a komunitní akce ve škole, které pomáhají otevřít dialog mezi rodiči žáků s OMJ, pedagogy a žáky samotnými.

ROLE DVOJJAZYČNÉ ASISTENTKY PEDAGOGA

- Spolupracuje s koordinátorkou žáků-cizinců.
- Pomáhá novému žákovi s OMJ při adaptaci.
- Během běžné výuky je žákovi k dispozici pro případ, že potřebuje pomoc.
- Upravuje pracovní listy a zadání úkolů pro žáka s OMJ.
- Podílí se na odpoledním doučování češtiny pro žáky s OMJ.
- Komunikuje s rodiči žáků s OMJ ohledně výuky jejich dětí.

ROLE UČITELE / UČITELKY JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

- Domlouvá se s koordinátorkou žáků-cizinců na sestavení individuálního plánu podpory a na výukovém plánu pro žáka s OMJ.
- Přizpůsobuje obsah a metody vzdělávání pro žáka s OMJ jeho individuálnímu plánu (např. využití opory ve vizualizaci).
- Vytváří pracovní listy nebo zadání s ohledem na žáka s OMJ tak, aby tyto materiály byly vhodné i pro ostatní žáky, připravuje si vizuální podporu apod.
- Bere v úvahu jazykovou bariéru žáka s OMJ, a proto neočekává, že zvládne učivo ve stejném rozsahu jako ostatní žáci, a tento fakt zohledňuje také při hodnocení.
- Hodnotí žáka individuálně, za jeho osobní pokroky, na základě plnění cílů stanovených v individuálním plánu.

Z PRAXE ŠKOLY:

Na ZŠ Mikoláše Alše se osvědčil koncept **tzv. patronů**. Třídní učitel nově přichozímu žákovi s OMJ ve třídě domluví spolupráci patrona – spolužáka, který nováčkovi následně pomáhá adaptovat se, zejména pokud nastupuje v průběhu školního roku. Škola klade důraz na to, aby se do procesu **co nejdříve po příchodu žáka zapojili asistenti pedagoga či dvojjazyční asistenti**, kteří nabídnou podporu při inkluzi, doučování, kontaktu s rodinou apod. Obzvláště služby dvojjazyčných asistentů jsou v začátcích velmi důležité, žákům pomáhají s běžnou komunikací, ale také při řešení různých potíží.

2.2 PŘIJETÍ ŽÁKA S OMJ DO ŠKOLY

Přijetí žáků s OMJ do školy s sebou přináší mnohá specifika vyplývající z odlišného jazykového a kulturního prostředí. **Rodiče žáků s OMJ mají často nedostatečnou znalost češtiny, neznají český vzdělávací systém a chybí jim základní informace ohledně každodenního školního života.** Nástup žáků s OMJ proto vyžaduje zvýšenou pozornost a přípravu celé školy.

2.2.1 ZÁPIS DO PRVNÍHO ROČNÍKU V ŘÁDNÉM TERMÍNU

Pro bezproblémový průběh zápisu je užitečné poskytnout rodičům základní informace v jazyce, kterému rozumí. Je třeba dát jim vědět:

- kdy a kde se zápis koná,
- co s sebou mají přinést (rodný list dítěte přeložený do českého jazyka, cestovní pas svůj i dítěte, povolení k pobytu, doklad o bydlení² a žádost o přijetí),
- jak bude zápis probíhat,
- jaká jsou kritéria přijetí,
- zda bude u zápisu přítomen interkulturní pracovník, případně jak si jeho služby objednat.³

Základní informace k zápisu pro rodiče žáků s OMJ v ukrajinštině jsou dostupné na webové stránce SIMI v sekci *Integrace / Učíme se spolu / Informace pro rodiče*. Zápis je zároveň příležitostí, jak o žákovi získat co nejvíc důležitých informací (odkud pochází, kolik je mu let, jak dobře ovládá český jazyk) pro zajištění jeho následné podpory.

2.2.2 ZÁPIS V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU

Také náležitosti zápisu v průběhu školního roku je vhodné mít na webu školy srozumitelně popsané v různých jazycích. Je zde třeba především:

- **Informovat rodiče, jaké dokumenty mají s sebou přinést do školy.** K zápisu v průběhu školního roku budou kromě výše zmíněných dokumentů potřebovat:
 - předchozí vysvědčení (doporučujeme pořídit soudně ověřené překlady do češtiny),
 - další relevantní dokumenty (potvrzení o účasti na soutěžích, navštěvovaných kroužcích apod.).
- **Domluvit termín schůzky s možností zajištění tlumočnicka či interkulturního pracovníka.** Více k obsahu informační schůzky níže.

TIP Při přijetí žáka s OMJ lze využít osnovu od organizace META: [Checklist – předpoklady pro efektivní inkluzi žáka s OMJ](#), která je součástí manuálu na Inkluzivní škole k přijímacímu pohovoru v sekci *Základní školy / Přijetí do ZŠ / Přijímací pohovor*.

2.2.3 INFORMAČNÍ SCHŮZKA PRO RODIČE NOVĚ PŘIJATÝCH ŽÁKŮ S OMJ

Vzhledem k tomu, že rodiče žáků s OMJ mají často specifické potřeby a řeší specifické situace, je dobré pro ně **zorganizovat informační schůzku**, ať už individuální, nebo společnou (v případě většího počtu rodičů hovořících stejným jazykem).

Cílem informační schůzky je:

1. zjistit potřebné informace o žákovi,
2. předat rodině informace o chodu školy, organizaci výuky a vzdělávacím systému ČR,
3. informovat rodiče o právech a povinnostech rodiny, žáka a školy,
4. vyměnit si vzájemně důležité kontakty na rodinu a školu včetně školských služeb,
5. nastavit pravidla spolupráce a komunikace mezi rodinou a školou,
6. domluvit se na postupu jazykové podpory pro žáka.

Rodičům by měla informační schůzka ozřejmit následující:

1. nastavení českého vzdělávacího systému (stručně),
2. obecné zvyklosti v oblasti spolupráce mezi rodiči a školou v českém prostředí (např. aktivní zapojení rodiče, které obnáší dohled nad domácí přípravou, účast na třídních schůzkách a konzultacích, pravidelnou komunikaci se školou),
3. organizační pravidla školy a seznámení se školním řádem,
4. fungování jazykové přípravy pro žáky s OMJ.

OSVĚDČILO SE:

Výše uvedené a další **důležité informace o praktickém chodu školy** (např. přezůvky, svačiny, domácí úkoly), družiny, jídelny a možnostech jazykové podpory pro žáky s OMJ je ideální rodičům předat na konci informační schůzky **vytištěné v dvojjazyčné verzi** (čeština + příslušný cizí jazyk).

² Výčet možných dokladů o ubytování naleznete na [webové stránce Ministerstva vnitra](#) v sekci *Služby pro veřejnost / Informace pro cizince / Informace pro občany EU a občany třetích zemí / Doklad o ubytování*.

³ Seznam interkulturních pracovníků je k dispozici na stránkách <https://metropolevsech.eu/> v sekci *Úvod / Užitečné kontakty / Bezplatné tlumočení a doprovody*.

2.3 PŘÍPRAVA NA NÁSTUP ŽÁKA S OMJ DO ŠKOLY

Klíčová je **spolupráce celého pedagogického sboru a příprava třídního kolektivu**, která často rozhoduje o tom, jak se dítě bude v nové škole cítit, jak bude motivováno, jak se mu bude celkově dařit.

Před příchodem žáka do školy:

1. **Ředitelka školy zjistí o novém dítěti s OMJ co nejvíce informací**, např. zázemí rodiny, důvody migrace a úroveň žákovy češtiny (bez znalosti, s částečnou znalostí, pokročilý).⁴
2. **Třídní učitel / učitelka informuje třídu o příchodu nového žáka s OMJ**.⁵ S žáky může připravit dvojjazyčné štítky na označení důležitých předmětů ve třídě.
3. Pro dítě s nulovou znalostí češtiny **koordinátorka žáků-cizinců** připraví pomůcky, které žákovi usnadní počáteční komunikaci a orientaci ve škole:
 - orientační **plánek školy** (nejlépe s obrázky),
 - **komunikační kartičky** – obrázky znázorňující základní potřeby (např. mám žízeň, hlad, potřebuji jít na toaletu), školní pomůcky a běžná sdělení (např. potřebuji pomoc, bolí mě),
 - **dvojjazyčné infobalíčky pro žáky** (informace o škole v češtině a příslušném cizím jazyce, viz **PŘÍLOHA 1**).

4. **Koordinátorka žáků-cizinců a dvojjazyčné asistentky pedagoga** informují pedagogický sbor o specifikách prostředí, z něhož žák s OMJ pochází.⁶
5. **Koordinátorka žáků-cizinců a učitelka ČDJ poskytnou pedagogickému sboru metodickou podporu a doporučení**, jak žáka s OMJ zapojit do výuky jednotlivých předmětů.⁷
6. **Koordinátorka žáků-cizinců připraví soubor důležitých informací pro rodiče**, ideálně v komunikačním jazyce rodičů. Překlady základních informací jsou dostupné v ukrajinštině na webové stránce www.migrace.com v sekci *Integrace / Učíme se spolu / Informace pro rodiče*.
7. **Učitelka ČDJ** ve spolupráci s koordinátorkou žáků-cizinců navrhne, **jakým způsobem škola zajistí a zorganizuje výuku ČDJ**.
8. **Koordinátorka žáků-cizinců společně s vedením školy zajistí materiály pro výuku ČDJ** (učebnice, pracovní listy, slovník).

2.4 PRVNÍ DNY ŽÁKA S OMJ VE ŠKOLE

Hned od počátku je vhodné do procesu adaptace **zapojit třídního učitele**, který je v kontaktu s žákem s OMJ nejčastěji. V ideálním případě je to právě třídní učitel, který žáka provede po škole a představí ho třídě. **První týden až dva je dobré pozorovat, jak žák ve třídě funguje**, následně určit, jaká je potřebná míra a frekvence podpory. Doporučuje se **poskytnout žákovi s OMJ tzv. tiché období**, tedy čas na to, aby se ve škole zorientoval a zvykl si. Reflexe a vyhodnocení adaptačního období může posloužit jako východisko pro nastavení dalšího postupu při vzdělávání.

Důležitou úlohu má **koordinátorka žáků-cizinců**.

Její úkolem je:

- předat žákům **vytištěné informační materiály o chodu školy a výuce** v jazyce, ve kterém komunikují,
- provést **jazykovou diagnostiku** žáka a na základě výsledků **navrhnout vhodnou jazykovou podporu**.

Pokud žák s OMJ není zařazen do jazykové skupiny, je vhodné s ním probrat a společně naplánovat, jak bude zajištěna jeho výuka

.....

4 Více informací najdete na webové stránce www.inkluzivniskola.cz v článku [Přijímací pohovor](#).

5 Tipy a rady jak na to najdete na webovém portálu Inkluzivní školy v článku [Příprava školního kolektivu](#).

6 Pro lepší porozumění žákům-cizincům, je třeba znát prostředí, z něhož pocházejí, tušit jejich základní myšlenkové pochody, umět pracovat se stereotypy a předsudky, které si nesou odjinud, odhadnout reakci na vybranou aktivitu apod. Více v příručce [Cizinec ve třídě – pohled zevnitř](#).

7 Volně dostupné materiály do výuky jsou na webové stránce www.inkluzivniskola.cz.

8 Další informace a návody jsou dostupné na portálu www.inkluzivniskola.cz / [První dny ve škole](#).

9 Další informace k jazykové podpoře najdete v [Průvodci začleňováním žáků s OMJ](#) od organizace META.

českého jazyka navíc.⁸ Lze nabídnout hodiny českého jazyka s učitelem v konzultačních hodinách, skupinové doučování v rámci školy nebo odkázat na jiné instituce, které jazykové kurzy pořádají. Forma, rozsah a frekvence vždy záleží na domluvě s daným žákem.⁹

TIPY

- Jak vytvořit plán pedagogické podpory pro žáky s OMJ popisuje META na portálu *Inkluzivní škola* v sekci *Základní školy / První kroky k nastavení podpory / Tvorba plánu podpory*.
- Inspiraci ohledně postupu při adaptaci žáků s OMJ přináší článek SIMI na webové stránce www.migrace.com v sekci *Integrace / Učíme se spolu / Informace pro pedagogy / Adaptace žáků s OMJ*.

3 PRÁCE S ŽÁKY S OMJ VE TŘÍDĚ

Při vzdělávání žáků s OMJ dochází k situaci, kdy se současně učí nový (druhý) jazyk a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka učí ostatní předměty. Jsou schopni vysokým nárokům ve škole dostát, pokud dostanou odpovídající podporu. Kapitola tak obsahuje návod na začlenění žáka, který neumí česky, do výuky. Popisuje, jak pracovat s žákem s OMJ, podle jakého vzoru upravit materiály do výuky, tipy jak komunikovat s žákem s OMJ, doporučení pro práci s žáky s OMJ ve třídě od pedagogů školy.

3.1 PRINCIPY PRÁCE S ŽÁKEM S OMJ

Zásadní je **skloubit jazykové vzdělávání** (rozšiřování slovní zásoby, rozvoj akademického jazyka, gramatická pravidla, nácvik komunikačních dovedností) a **kurikulární obsah** jednotlivých předmětů. Všichni pedagogové, kteří žáka s OMJ učí, by měli znát jeho jazykové kompetence, aby mohli lépe plánovat výuku a vytyčit individuální a realistické cíle – jiné budou u začátečníka a jiné u jazykově pokročilého žáka.

- **Propojujeme výuku obsahu a jazyka.** Při plánování výuky zohledňujeme oba cíle – obsahový i jazykový, tzn. položíme si otázku „Co chci, aby žáci uměli?“ a „Co chci, aby říkali, psali, četli?“ (konkrétní slovní zásobu a jazykové struktury, které chci, aby používali).
- **Aktivujeme předchozí zkušenosti a znalosti žáků.** Myšlenkové mapy, brainstorming, obrázky nebo videa pomohou uvědomit si, na co navazujeme. U žáků s OMJ bývá efektivní využít to, co už znají ze svého původního prostředí a kultury, případně aktivovat jejich mateřský jazyk

(překlady klíčových slov, práce se slovníkem, dvojjazyčné materiály).

- **Využíváme grafických vizualizací** (obrázky, grafy, schémata, náčrtky, vizualizované přehledy a tabulky, diagramy).
- **Vytváříme prostor pro komunikaci** pomocí práce ve skupinách.
- **Vytváříme prostor pro aktivní zapojení jazykových dovedností** (mluvení, psaní, čtení), aby to, co se žáci už naučili, také použili, tedy řekli, napsali, přečetli.¹
- **Pracujeme se silnými stránkami**, aby měl žák možnost zažívat pocit úspěchu.
- **Hodnotíme pouze pokroky daného žáka**, nesrovnáváme s ostatními spolužáky (využíváme techniky formativního hodnocení).
- **Nehledáme viníky**, proč to či ono nejde, **nýbrž řešení**, jak to půjde.

3.2 KOMUNIKACE S ŽÁKEM S OMJ

Pro lepší komunikaci s žákem s OMJ je vhodné **používat při výuce jednoduchý jazyk a vizuální podporu**. Žákům má být vždy zřejmé, na čem a proč mají pracovat. Učitel by se měl vyvarovat nesrozumitelných pokynů. Aktivní zapojení žáků s OMJ v hodinách mohou podpořit **komunikační a vzdělávací kartičky, vizuální materiály, práce ve skupinách** viz doporučení níže.

- Sdělení formulujeme v **krátkých větách nebo heslech**, podáváme jasné a stručné instrukce.
- Sdělujeme přesná data, časy, názvy a jména uvádíme v **prvním pádě**.
- Důležité informace **poskytujeme v písemné podobě** a používáme k tomu **tiskací písmo**.
- Mluvíme zjednodušeně, ale správně, nikdy **nekomolíme jazyk**.
- Používáme stále **stejně obraty a slova**, např. při cvičení s tenisovým míčkem pojmenování předmětu neobměňujeme (míč, míček, balónek, tenisák apod.), volíme vždy tentýž výraz.

- Dodržujeme **vhodné tempo a frázování řeči**.
- Mluvíme dostatečně nahlas, ale nekřičíme! Snažíme se o pečlivou výslovnost.
- Zapojujeme **neverbální prvky komunikace** (mimika, gesta, oční kontakt).
- **Využíváme prostředky názornosti** (obrázky, fotky, pomůcky, komunikační karty).
- **Průběžně ověřujeme porozumění**, u důležitých sdělení se vyplácí porozumění ověřit pomocí doplňovacích otázek (např. „Kdy budeme psát souhrnný test z matematiky?“ funguje lépe než „Rozuměl jsi mi?“).

¹ Více o jednotlivých principech najdete v článku na portálu Inkluzivní škola [Principy práce s žáky OMJ](#).

3.3 METODY VÝUKY

Vhodně zvolené metody výuky mohou žákům s OMJ velmi usnadnit proces učení. Zásadní je žáka s OMJ zaměstnat od začátku, **vtáhnout ho do výuky**, zadat mu přiměřeně náročnou práci s ohledem na jeho jazykové znalosti. Aktivizaci pomůže předem si **v probírané látce vytipovat místa, kde se žák může snadno zapojit**. V tomto směru by učitel měl být připraven na hodinu tak, aby se na žáka s OMJ mohl průběžně vhodným způsobem (v rozsahu předpokládaných vědomostí) obracet, dávat mu adekvátní úkoly přímo související s probíhající výukou a následně hodnotit jeho výstupy v rámci individuálního pokroku.

Při výuce:

- **postupné osvojování gramatiky** s využitím speciálních učebnic či počítačových programů,
- **dostatek času** na zachycení a reprodukci učiva v jednotlivých předmětech pro postupné rozšiřování slovní zásoby,
- **vlastní slovníček** pro zapisování nových slovíček a frází (dle potřeby),
- **názorné pomůcky** jako učebnice pro děti se specifickými poruchami chování a učení, přehledy pravidel, obrázkový překladáč (např. počítačový program Symwriter),
- **úprava nároků na zapojení do školní práce**, samostatná práce přizpůsobená aktuální jazykové úrovni, zjednodušení učiva, zadávání menších celků,
- **individuální vedení během denních aktivit**, intenzivní dopomoc při výuce pod vedením asistenta pedagoga s využitím elektronických překladáčů, **obrázkových materiálů a pomůcek**,
- **strukturovaný výklad ve všech předmětech**, postupné seznamování s novými pojmy, odbornými termíny, frázemi (zapisují se do sešitů nebo slovníčků, dle preferencí žáka, správnost zapsání a míru porozumění následně ověřuje učitel nebo asistent pedagoga),
- **možnost stručného zápisu formou hesel**, obrázků, náčrtů, grafů, třídění v tabulkách, zobrazování na časové ose, diagramy, přiřazování slov k obrázkům, vybírání odpovědi z více možností,
- **podpora při práci se slovníkem nebo elektronickým překladáčem**, s přehledy, slovníkem pojmů (dle potřeby),
- **tolerance cizojazyčného přízvuku** a neobratnosti ve vyjadřování v mluveném i psaném jazyce,
- **klíčová slova** k probíranému učivu vypsána na tabuli.

Zadávání úloh:

- **dostatek času** na porozumění zadání,
- **zadání formulované jasně a stručně** (lze zjednodušit, využít obrázky apod.),
- **průběžná kontrola porozumění**,
- možnost individuálního dovysvětlení,
- **povolený překlad zadání do mateřského jazyka** pomocí elektronického překladáče, slovníku,
- dopomoc prvního kroku,
- **příklad správného řešení**,
- zraková opora při zadávání úkolů (symboly, obrázkové materiály, klíčové vizuály apod.),
- **domácí úkoly zaměřené na probírané téma**, pravidelná kontrola jejich vypracování.

Vypracování úloh:

- dostatek času na práci i kontrolu,
- přizpůsobení časově limitovaných úkolů schopnostem žáka,
- častější kontakt a podpora ze strany učitele,
- možnost rozdělení delších prací do více menších celků.

Z PRAXE ŠKOLY:

Na ZŠ Mikoláše Alše mají asistentky pedagoga, které pracují s žáky s OMJ při výuce, dobrou zkušenost s následujícími metodami: využívat během výuky obrázky, komunikovat jednoduchými větami bez komplikovaných gramatických konstrukcí, připravit si zjednodušené pracovní listy (vlastní i z *Inkluzivní školy*), během složitější látky zadávat žákům tvorbu předmětových slovníčků s využitím online překladáčů. Žáci s OMJ měli v období 2022/2023 také možnost doučování zdarma v jednotlivých předmětech v rámci *Národního plánu obnovy* (ukončeno k 30. 6. 2023) nebo individuálních konzultací k učivu s učiteli. Ve školním roce 2023/2024 bude doučování žáků s OMJ probíhat díky projektovému financování. V rámci výuky se dále osvědčilo používání ukrajinského pexesa, ukazování na reálných předmětech, práce s online programy Včelka a Umíme česky, četba jednodušších krátkých textů. Při komunikaci ve škole pomáhají dvojjazyčné asistentky.

TIP

Inspiraci z různých škol shrnujeme v metodickém materiálu [Jak zapojit žáka s OMJ do výuky](#) na webové stránce www.migrace.com v sekci *Integrace / Učíme se spolu / Informace pro pedagogy*.

3.4 HODNOCENÍ ŽÁKŮ S OMJ

Hodnocení ve škole by mělo ukázat, **jak žák ve škole prospívá celkově, jak se mu daří v jednotlivých předmětech a kde by se mohl zlepšit**. Hodnocení má **motivovat a posouvat k dosažení osobního maxima**, musí ovšem **zachovat objektivitu**. Nejvhodnějším řešením, alespoň na začátku, je **slovní hodnocení**. Dává možnost ukázat na úspěchy žáka a zároveň popsat problematické oblasti. Slovní hodnocení je však možné pouze tehdy, když jsou principy jeho používání součástí pravidel hodnocení zakotvených ve školním řádu.

Při hodnocení předmětů musíme zohlednit skutečnost, že žák s OMJ nemá dostatečnou znalost výukového jazyka, což má vliv na jeho výkon. Dále je nutné brát v úvahu, že žáci s OMJ často neabsolvovali předchozí ročníky v české škole a náplň předmětů v jejich zemi původu mohla být odlišná. V jednotlivých předmětech je třeba **nastavit individuální kritéria hodnocení**, která jsou pro žáka v rámci jeho možností realistická, a **sledovat pokroky**. Slouží k tomu například:

- individuální vzdělávací plán nebo plán pedagogické podpory (vyrovnávací plán),
- předem stanovená kritéria hodnocení a seznámení žáků s nimi,²
- nastavení realistických cílů v jednotlivých předmětech vzhledem k úrovni znalosti češtiny,
- shromažďování podkladů ke sledování žákova pokroku (např. portfolio, výstupy z hodin ČDJ).

Jaká je legislativa ohledně hodnocení žáků s OMJ:

- Při hodnocení žáků se postupuje v souladu s § 51 až 53 školského zákona, dle § 14 až 16 vyhlášky č. 48/2005 Sb. a dle § 15 odst. 6 této vyhlášky.
- Zatímco v prvním pololetí je možné z některých předmětů nehodnotit, **na konci školního roku musí být žák hodnocen ze všech předmětů, aby mohl postoupit do vyššího ročníku.**³
- Žák může být na konci roku hodnocen buď slovně, nebo pomocí stupňů jako při klasifikaci ostatních žáků. V obou typech hodnocení **musí být zřejmá úroveň vzdělání žáka**, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům, svému věku a svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům.
- Nastane-li na konci roku situace, že učitel nemá dostatek podkladů pro hodnocení žáka s OMJ, může být žák **hodnocen později v náhradním termínu**. Pokud žák není hodnocen ani v náhradním termínu, musí opakovat ročník.

Ukazuje se, že učitelé často nechtějí hodnotit nově přichozí žáky, protože pro hodnocení nemají dostatek podkladů. Nedostatek

podkladů však nesmí vycházet z toho, že žák neumí česky (jak explicitně uvádí Lex Ukrajina a MŠMT). **Je důležité si uvědomit, že vždy je z čeho žáka hodnotit.** Jenom je potřeba začít dostatečně včas shromažďovat podklady. Žáci mohou být hodnoceni z aktivity v hodině či zapojení do skupinové práce. Je možné hodnotit kreativitu, způsob zpracování úkolů, pečlivost, zodpovědnost, kvalitu práce, odevzdávání nepovinných úkolů, odevzdávání úkolů včas a podobně.

OSVĚDČILO SE:

1. shromáždit všechny podklady k práci žáka (sebehodnocení, portfolio, testy aj.),
2. volit takové hodnocení, které bude žáka motivovat a posouvat,
3. povzbudit k nové práci a zahrnout doporučení, která žákovi pomohou k dalšímu pokroku,
4. hodnotit na základě možností a kapacit jednotlivce, soustředit se na individuální zlepšení,
5. nesrovnávat s ostatními spolužáky,
6. identifikovat, co se žákovi daří, popsat jeho úspěchy a zaměřit se na to, co všechno se naučil,
7. sjednotit kritéria hodnocení tak, aby všichni žáci věděli, co a jak se hodnotí,
8. zapojit do procesu hodnocení i učitele ČDJ a asistenty pedagoga,¹
9. brát v potaz neznalost češtiny,
10. místo známek použít body, procenta, sebehodnocení a techniky formativního a kritériálního hodnocení.

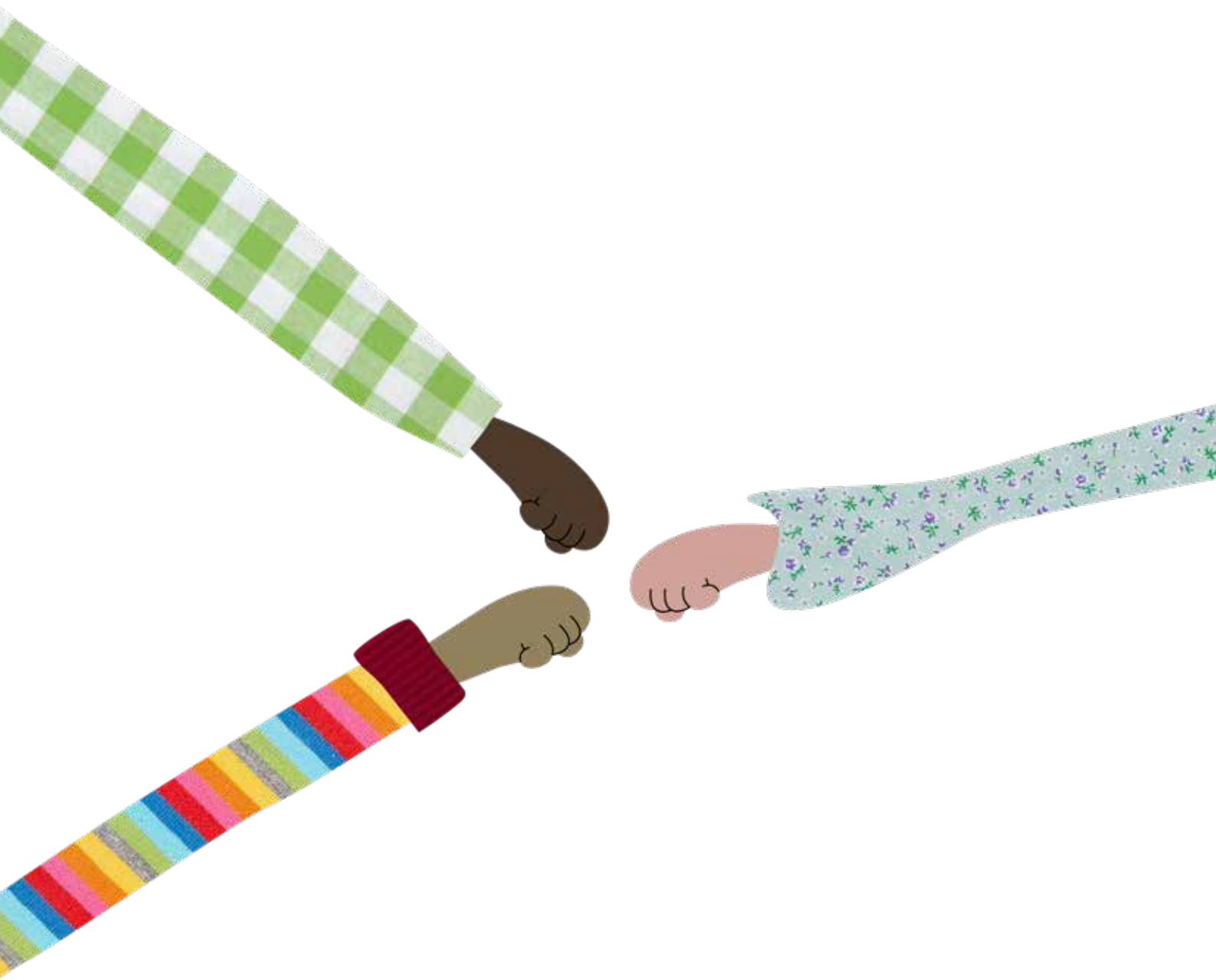
¹ Pro hodnocení žáků s OMJ mohou být důležití dvojjazyční asistenti pedagoga, kteří s žáky pracují. Je důležité při hodnocení využít i jejich pohled na práci žáka. Více informací najdete na www.inkluzivniskola.cz v článku [Role DAP při hodnocení](#).

TIPY

- Rady a tipy do praxe najdete v článku na portálu *Inkluzivní škola* v sekci Základní školy / [Hodnocení žáků s OMJ](#).
- Webová stránka www.pancelcino.cz přináší tipy a rady, jak psát [Slovní hodnocení ukrajinských žáků](#).

² Konkrétní tipy z praxe ke stanovování cílů a kritérií hodnocení přináší příručka [Cizinec ve třídě – pohled zevnitř](#) z Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, dostupné na webové stránce pf.ujep.cz.

³ Při sumativním hodnocení je potřeba zjistit, zda případný nedostatečný prospěch pramení z neznalosti či neporozumění, další informace viz příručka [Cizinec ve třídě – pohled zevnitř](#). Neznalost jazyka by neměl být handicapem, hodnotit by se mělo na základě pokroku.

4 VÝUKA ČDJ A JAZYKOVÁ PODPORA

Výuka ČDJ na škole probíhá od začátku školního roku 2022/2023. Žáci byli rozděleni do skupin podle ročníků, neboť čeština byla pro všechny z nich zcela novým cizím jazykem. Jazyková příprava pak probíhala po celý školní rok podle rozvrhu místo výuky jiných předmětů. ČDJ vyučovala ve školním roce 2022/2023 učitelka se znalostí českého i ukrajinského jazyka. Výuka probíhala v pěti skupinách po deseti žácích.

Co je specifické pro výuku ČDJ:

- Jednotlivá témata v sobě zahrnují novou slovní zásobu i gramatické jevy.
- Uplatňují se všechny jazykové dovednosti: poslech, čtení, psaní, mluvení.
- Vybírají se především témata prakticky použitelná a frekventovaná v běžném životě žáků.
- Uplatňuje se jednodušší jazyk, ale mluví se gramaticky správně.
- Žáci se učí v kontextu.
- Využívá se parcelace a specifické strukturace gramatiky pro nerodilé mluvčí.
- Rozlišuje se, co je třeba umět aktivně, co pasivně (čemu stačí rozumět).
- Nová slova se uvádí nejprve v nominativu, resp. v infinitivu, aby si je žáci mohli vyhledat.
- Ověřuje se porozumění, žáci se neomezují jen na poslech, česky nahlas vyslovují, jsou aktivní.
- Žáci si osvojují užitečné fráze pro snadnou a přirozenou komunikaci i kompenzační strategie.
- Pozornost se věnuje také mimojazykovým, zejména socio-kulturním aspektům života v ČR.

Výuka ČDJ, v rámci jazykové skupiny nebo doučování, je klíčový nástroj pro úspěšné začlenění žáka do vzdělávání v kmenové třídě. Čím dříve se mu této podpory dostane a čím vyšší bude její hodinová dotace, tím rychleji dosáhne komunikační úrovně jazyka a snáze se zapojí jak do výuky, tak do kolektivu.

Jak na škole funguje výuka ČDJ pro žáky s OMJ:

- Nově příchozí žáci s OMJ jsou rozřazeni podle ročníků a jazykové úrovně do skupin, mají dvě hodiny ČDJ týdně.
 - Rozvrh jednotlivých skupin je sladěn s rozvrhy žáků.
 - Výuka ČDJ probíhá v době běžné výuky, žáci jsou z příslušných předmětů uvolňováni.
 - Prioritně jsou uvolňováni z předmětů, které jsou pro ně z hlediska jazyka náročnější (dle § 50 školního zákona). Naopak výchov se žáci s OMJ účastní spolu s ostatními spolužáky, protože se při nich mohou nejnáze zapojit.
- Koordinátorka vzdělávání žáků-cizinců a učitelka ČDJ zajišťují vhodné výukové materiály (učebnice, pracovní listy, slovníky).
- Žáci s OMJ získávají jazykovou podporu formou doučování na základě přiznaných podpůrných opatření.

4.1 HODNOCENÍ ČDJ

Pro další motivaci žáků s OMJ je velmi důležité sledování pokroků v učení češtiny. Učitel ČDJ by měl žákům předat zpětnou vazbu, jak se v češtině za dané období posunuli, jak pracují na zadaných úkolech apod. Slovní hodnocení z ČDJ může být velmi dobrým zdrojem informací pro další učitele, aby věděli, co všechno už žáci znají, a mohli s tím ve svých předmětech dále pracovat. Navíc, žáci se v ČDJ mohou projevat úplně jinak, než v jiných předmětech. Ideální je tedy kombinovat slovní hodnocení z ČDJ a z kmenové třídy či ostatních předmětů. Učitel ČDJ by proto měl aktivně spolupracovat s dalšími učiteli.

Proč je to důležité:

- Je pro ostatní učitele zdrojem užitečných informací.
- Ukazuje žákovi i jeho učitelům a rodičům, co už umí / zatím neumí.
- Pomáhá nastavit plán na další čtvrtletí, pololetí.
- Může pomáhat při hodnocení v dalších předmětech, zpřesňovat a vidět v širším kontextu.
- Je důležitým zdrojem informací pro hodnocení ČJL.

TIP

Postup, jak začít s výukou ČDJ, obsahuje kurikulum ČDJ od Národního pedagogického institutu ČR (NPI ČR), dostupné na webové stránce cizinci.npi.cz v sekci [Kurikulum ČDJ](#). Na téže stránce NPI ČR je podrobně popsáno, jak začít s výukou ČDJ: [První kroky – čeština jako druhý jazyk](#).

Z PRAXE ŠKOLY:

Na ZŠ Mikoláše Alše učitelka ČDJ spolupracuje s ostatními pedagogy. V I. pololetí školního roku 2022/2023 připravila stručné slovní hodnocení žáků pro učitele českého jazyka a literatury (ČJL). Ve druhém pololetí už známky psala do žákovské knížky. V ostatních předmětech se nicméně k hodnocení z ČDJ příliš nepřihlíží. Ve škole ve školním roce 2022/2023 pracovaly dvě dvojjazyčné asistentky pedagoga, které realizovaly odpolední doučování češtiny pro žáky s OMJ. Jejich postřehy ohledně individuálních pokroků byly velmi důležité pro výsledná sumativní hodnocení.

5 PRÁCE S HETEROGENNÍ TŘÍDOU

Příchod nového žáka do třídy je vždy velká změna, jak pro žáka samotného, tak pro třídní kolektiv. Přijetí nováčka záleží na mnoha faktorech. V případě žáků s OMJ je proces složitější kvůli jazykové bariéře, někdy i kvůli kulturním rozdílům. Tato kapitola se zabývá tím, jak žáka s OMJ úspěšně začlenit do třídního kolektivu.

Nejdříve je potřeba třídní kolektiv na příchod žáka z jiné země připravit.

- Zásadní je podat třídě dostatek informací o nově přichozím žákovi a zemi, odkud pochází.
- Je dobré vysvětlit, jakou řečí nový spolužák mluví, případně naučit žáky pozdrav v jeho jazyce.
- Velmi důležité je říct, jak se nový spolužák jmenuje a jak se jeho jméno správně vyslovuje.
- Pomáhá, když žáci novému spolužákovi připraví na třídní nástěnku různé materiály o škole, například plánek školy, důležité informace v jeho mateřském jazyce apod.
- Je také možné žákům ukázat, jakými způsoby mohou komunikovat s někým, kdo zatím neovládá jejich jazyk (např. online překladové slovníčky apod.).
- Je užitečné žákům vysvětlit, že přijít do cizí země není jednoduché a nový spolužák bude potřebovat i jejich pomoc.

Na co se zaměřit v prvních dnech po příchodu žáka s OMJ?

- představit žáka třídě a třídu žákovi,
- provést žáka po škole a pomoci mu zorientovat se, aby věděl, kde co najde a na koho se může obrátit. Je-li to možné, poskytnout mu informační materiály o škole v jeho jazyce
- představit žákovi možnosti jazykové podpory ve škole,
- zahrnout do výuky aktivity podporující vzájemné seznámení žáků a seznámení s okolím školy,
- nabídnout zapojení do volnočasových aktivit ve škole: kroužky, kluby apod.

Jak podporovat žáka s OMJ ve třídě:

- facilitovat komunikaci s vrstevníky,
- posilovat češtinu jako komunikační prostředek,
- seznámit třídu s rodnou řečí, kulturními zvyky a specifiky země, z níž nový spolužák pochází,
- podporovat spolupráci v menších pracovních skupinách (prohloubení jistoty, zkušenosti, vzájemné důvěry, pocitu sounáležitosti),
- v uměleckých činnostech věnovat pozornost kreativitě žáka s cílem pojmenovat, co se mu daří, a umožnit mu tak zažít úspěch, který podpoří jeho zdravé sebevědomí.

Při práci s třídním kolektivem je **klíčová role třídního učitele**, který by se měl starat o porozumění mezi žáky, jejich vzájemný respekt, a v důsledku také o soudržnost kolektivu. Učitel by měl vytvářet nesoutěživé, přátelské prostředí, kde má každý žák šanci uspět. Čím více odlišností se v heterogenní třídě vyskytuje, tím je tento úkol důležitější! I z tohoto důvodu potřeba, aby třídní učitel spolupracoval s metodikem prevence, který má dobrý přehled o dostupných zdrojích aktivit i preventivních programech, na prvním stupni také s vychovatelkami školní družiny a na druhém stupni s vychovatelkou školního klubu. S výběrem aktivit nebo preventivními programy mohou pomoci také neziskové organizace, které se tématem začleňování žáků s OMJ zabývají.

Z PRAXE ŠKOLY:

Pro rychlejší adaptaci žáků s OMJ se na škole osvědčilo využití patronů ve třídě, kdy si žák s OMJ sám vybere spolužáka, který ho školou v prvních týdnech provází a pomáhá mu se začleněním. Tento patron může žákovi s OMJ pomoci při orientaci ve škole, s domácími úkoly, ale také se zapojením do volnočasových aktivit. Stará se o to, aby měl nový žák dostatek informací o škole, třídě a obecně o systému vzdělávání a měl možnost se zapojit do aktivit během vyučování i o přestávkách. Patroni jsou velmi efektivní, protože ptát se vrstevníka bývá pro děti snazší, než se ptát učitele.

I Více k roli třídního učitele v třídním kolektivem viz článek na webové stránce www.zapojmevsechny.cz v sekci [Úspěšná práce s heterogenní třídou](#).

TIP

Po příchodu nového žáka s OMJ lze do hodin **zařadit aktivity, které žákům pomohou pochopit složitost migračního procesu**, jinými slovy, žáci si jejich prostřednictvím mohou uvědomit, že přijít z jiné země není jednoduché a že nový spolužák potřebuje pomoc. K tomu je možné využít **jednorázově ucelený blok** zaměřený na pochopení důvodů migrace a jejích dopadů, který je cílený na podporu empatie žáků. Návod na uspořádání hodinového bloku najdete v [Metodice multikulturní výchovy SIMI](#).¹

.....
1 Připravené metodické materiály jsou zdarma ke stažení na webové stránce www.migrace.com v sekci *Integrace / Migrace na školách / Metodické materiály pro pedagogy*.

Z PRAXE ŠKOLY:

Škola klade důraz na podporu zapojení žáka s OMJ do kolektivu třídy, probíhají pravidelné třídnické hodiny, během kterých je možné mluvit o multikulturních tématech, rozvíjet empatii, kooperaci při práci ve dvojicích apod. Především se daří předcházet negativním projevům nenávisti k odlišnosti na prvním stupni, kde třídní učitelé používají nástroje jako střídání skupin, práce ve dvojicích apod. Silnou stránkou školy je důraz na prevenci. Škola už několik let ve třídách 5.–9. ročníku pravidelně pořádá programy primární prevence (Život bez závislosti), zařazuje třídnické hodiny, pracuje s třídními kolektivy a dbá na prevenci vyloučení. Ve školním roce 2022/2023 na škole také proběhlo několik akcí, během nichž se žáci setkali s migranty z různých zemí a seznámili se s jejich kulturami.

6 SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI, KTEŘÍ NEROZUMÍ ČESKY

Tato kapitola se zabývá otázkami, jak překonat jazykovou bariéru, jak vybudovat partnerský přístup k rodičům-cizincům, jak nastavit pravidla vzájemné spolupráce, jak vytvořit prostředí důvěry, ve kterém se obě strany cítí respektovány a nebojí se komunikovat. Je zde uvedeno, že je důležité rodiče průběžně informovat o pokrocích žáka a vysvětlovat výukové metody, vytvářet příležitosti pro zapojení rodičů do života školy.

Spolupráce školy s rodiči hraje obzvláště důležitou roli ve vzdělávání žáků s OMJ, kteří potřebují zvláštní péči a podporu, aby se zvládli zapojit do výuky a integrovat do třídního kolektivu. **Rodiče z jiného jazykového nebo sociokulturního prostředí však mohou být ve vztahu ke škole pasivní**, nenabízet očekávanou součinnost při vzdělávání svých dětí, náročná může být už samotná komunikace s nimi. **Potíže v komunikaci** přitom mohou být

způsobené **jazykovou bariérou, rozdílnými očekávanými nebo i nedostatečným vzájemným pochopením a respektem**. V této kapitole proto nabízíme způsoby a doporučení, jak tato komunikační úskalí s rodiči žáků s OMJ překonat a vybudovat s nimi vztah založený na vzájemné důvěře a respektu.¹

6.1 JAK PŘEKONAT KOMUNIKAČNÍ BARIÉRU

- **Používat jednoduchou, spisovnou a srozumitelnou češtinu.**
- **Podávat informace postupně, v logické posloupnosti a dle jasných klíčů** (např. chronologicky).
- **Důležité údaje (data, časy, názvy míst a jména) uvádět celé a přesně**, čísla diktovat vždy po jednotlivých číslicích.
- **Mluvit pomalu, zřetelně a být trpěliví.**
- **Komunikovat názorně a používat pomůcky** (např. kreslení, ukazování na prstech, piktogramy, slovník).
- **Průběžně ověřovat vzájemné porozumění.** Nejdůležitější body sdělení si vždy nechat migrantem zopakovat, napsat je také tiskacím písmem na papír, který si migrant odnese s sebou.
- **Psát SMS spíše než telefonovat.** SMS migrantům může kdokoli přeložit a text zůstává v telefonu zachován.
- **Věnovat pozornost neverbální komunikaci.** Rozdílné kultury se liší např. v míře očního kontaktu, užívání úsměvu či dodržování osobní zóny.
- **Využívat bezplatných služeb tlumočnicků a interkulturních pracovníků.**

Interkulturní pracovníci poskytují asistenci a tlumočí migrantům při jednání s veřejnými institucemi. Kromě toho, že oba jazyky ovládají na výborné úrovni, jsou obvykle sami migrantského původu. Díky tomu zpravidla snáze získají důvěru klienta a fungují jako důležitá kontaktní osoba pro širší migrantské komunity. Spolehlivě se pohybují v českém prostředí, mají vždy alespoň základní znalosti z oblasti právní (zákon o pobytu cizinců) i sociální, dokáží klienta zorientovat v jeho situaci a odkázat ho na relevantní služby a instituce. Jejich hluboká znalost sociokulturních rozdílů jim umožňuje v komunikaci aktivně předcházet vzniku nedorozumění na obou stranách.²

Jak využít práci interkulturních pracovníků na školách:

- **Tlumočí** během osobních jednání školy s rodinou žáka s OMJ (např. zápis, třídní schůzky), v naléhavých případech mohou tlumočit také po telefonu (např. úraz dítěte ve škole).
- **Vysvětlí** rodině fungování školy a českého vzdělávacího systému, **upozorní na rozdíly** oproti zemi původu.
- **Překládají** rodičům důležité dokumenty a sdělení školy (např. školní řád, dokumenty pro účast na škole v přírodě) nebo emailovou komunikaci.
- **Pomohou s celkovou orientací** v českém prostředí, je-li to třeba, odkáží rodinu na právní, sociální nebo psychosociální poradenství pro migranty, případně jiné relevantní služby.

¹ Doporučení k nastavení spolupráce s rodiči jsou v metodickém manuálu pro pedagogy na webových stránkách www.migrace.com v sekci Integrace / Migrace na školách / Ukrajina – informace ke vzdělávání / Spolupráce školy s rodiči žáků-cizinců.

² Text byl vypracován na základě informací z Metodiky vzdělávacího workshopu pro pedagogy SIMI dostupné na webové stránce www.migrace.com v sekci Integrace / Migrace na školách / Metodické materiály pro pedagogy.

Jak postupovat, když rodič nespolupracuje:

- **propojit** nespolupracující rodiče s jinými rodiči z jejich komunity nebo jinými rodiči žáků s OMJ ze školy za účelem vzájemného sdílení informací,
- **konzultovat** situaci s interkulturními pracovníky, kteří pomohou identifikovat příčiny neshod, sociokulturní i jiné, a poskytnou asistenci jako komunikační mediátoři,
- **obrátit se na vedení** školy, které může kontaktovat další odborníky (např. OSPOD).

Zásadní tipy pro komunikaci s rodiči při řešení konfliktů:

- vyslechnout,
- ujistit o zachování mlčenlivosti ve věcech osobních údajů a citlivých informací,
- promyslet jejich návrh či sdělení,
- rozhodnout se podle toho, co je dobré pro žáka i pro celou třídu,
- své rozhodnutí dobře vysvětlit a stát si za ním.

TIP Pravidla spolupráce, včetně školního řádu či výňatku z něj je vhodné rodičům poskytnout vytištěné také v jejich rodném jazyce, aby se k nim mohli kdykoliv vrátit. V některých školách rodiče podepisují dohodu se školou obsahující závazky rodičů i pedagogů. Jiné školy zase používají kodex rodiče, kodex komunikace s rodiči či desatero pro rodiče, které lze v případě potřeby přeložit do různých jazykových mutací.

Pro efektivní komunikaci mezi školou a rodiči se obě strany musí dohodnout na:

- jasných pravidlech spolupráce a jejich dodržování,
- vytvoření prostředí důvěry, ve kterém se obě strany cítí respektovány,
- průběžném informování o pokrocích žáka,
- vytváření příležitostí pro zapojení rodičů do života školy,
- oboustranné pravidelné komunikaci a spolupráci.

Z PRAXE ŠKOLY:

Na ZŠ Mikoláše Alše nastoupilo v září 2022 62 nových ukrajinských žáků. Na základě toho škola zaměstnala dvě dvojjazyčné asistentky pedagoga původem z Ukrajiny. Přítomnost asistentek s migračním původem přispěla ke snazší inkluzi žáků s OMJ. Dětem sloužily jako vzor a komunikaci mezi učiteli, žáky a rodiči velmi usnadnily. Ukrajinské asistentky pedagoga na škole pomáhaly především při informování ukrajinských rodičů, které probíhalo převážně v rámci k tomuto účelu zřízené whatsappové skupiny. Rodiče se tak pravidelně dozvídali o akcích školy a důležitých dokumentech. Došlo-li k neshodám, pomáhaly asistentky identifikovat jejich možné sociokulturní nebo jazykové příčiny, a fungovaly jako tlumočnice během třídních schůzek, zápisích apod. Škola také využila příležitosti a pozvala rodiče z Ukrajiny na webinář SIMI, který byl zaměřen na objasnění rozdílů mezi ukrajinským a českým školským systémem.

6.2 ZAPOJENÍ RODIČE DO VZDĚLÁVACÍHO PROCESU ŽÁKA

Chceme-li rodiče motivovat k aktivní účasti na vzdělávání jejich dětí, je třeba je průběžně informovat o průběhu výuky a pokrocích žáka. Rodiče-cizinci se kvůli jazykovým a kulturním bariérám často stydí požádat o podrobnější vysvětlení, a pak nejsou schopni své dítě dostatečně podpořit, např. při vypracování domácích úkolů nebo přípravě na vyučování.

Informace pro rodiče o vzdělávacím procesu žáka

Je důležité, aby rodiče rozuměli:

- vyučovacím metodám používaných v českém vzdělávacím systému,
- systému uvolňování žáků s OMJ z některých předmětů za účelem výuky českého jazyka,
- způsobům hodnocení,
- možnostem dalšího vzdělávání a jazykové přípravy.

Je dobré tyto informace rodičům žáků s OMJ průběžně opakovat. Důležité je také poskytovat rodičům formativní zpětnou vazbu zaměřenou na potřeby a pocity žáka a zdůraznit nejen to, co se nedaří, ale i pokroky a úspěchy.

PŘÍKLAD PRAXE ZE ZAHRANIČÍ:

V Německu na berlínské škole [Erika Mann Grundschule](#) se osvědčila užší spolupráce tamějších učitelů s rodiči, např. při rozhodování o školním programu dětí a plánování jejich aktivit. Učitelé se snaží zapojit rodiče přímo do školní výuky pomocí ranních setkání (tzv. *Morgenband*), kdy se rodiče mohou zúčastnit prvních třiceti minut vyučování. Přítomnost na začátku hodiny rodičům s migrační zkušeností pomáhá lépe pochopit, jak mohou podpořit své děti při psaní domácích úkolů a učení, což pro ně nemusí být vůbec samozřejmé, zejména pokud pocházejí ze země s odlišným nastavením školského systému. Zároveň zde vzniká cenný prostor pro prohloubení vztahu mezi rodiči a učiteli: mohou spolu probrat prospěch a spokojenost dětí i možnosti participace rodičů.

Příležitosti pro zapojení rodičů do života školy

Společné akce, kterých se účastní učitelé, žáci i rodiče:

- prohlubují spolupráci s rodiči,
- zvyšují důvěru rodičů ke škole,
- pomáhají průběžně předávat důležité informace,
- udržují zájem a motivaci rodičů ke spolupráci.

Zapojení rodičů žáků s OMJ do školních aktivit (např. dny otevřených dveří, sportovní dny, plesy, vánoční trhy, besídky, komunitní akce, projektové dny) podpoříte, když:

- o akcích s dostatečným předstihem informujete prostřednictvím kanálů, které používají,
- rodičům vysvětlíte, jak je pro dítě jejich účast důležitá.

Neformální zpětná vazba, kterou na školních akcích pracovníci školy od rodičů získají, navíc může být výrazně přínosná pro další práci s dětmi.

TIPY

- Na portálu [Inkluzivní škola](#) jsou k dispozici vícejazyčné pozvánky na školní akce, v sekci *Jak komunikovat s rodiči / Informace pro rodiče / Přijetí do školy – pozvánky*.
- Je možné rodičům žáků s OMJ představit **fungování rozhodovacích procesů ve škole** a umožnit jim se do nich zapojit, např. v rámci školské rady.

Z PRAXE ŠKOLY:

V lednu 2023 na ZŠ Mikoláše Alše proběhl koncert, kde svůj muzikantský um předvedli a hudbu ze své vlasti představili ukrajinští žáci školy. Do akce se zapojili i rodiče, kteří přichystali ukrajinské pohoštění. V červnu pak maminky ukrajinských žáků a dvojjazyčné asistentky pedagoga pro zaměstnance školy připravily ukrajinské kulinářské speciality. Rodiče byli o akcích ve škole pravidelně informováni v ukrajinskojazyčné whatsappové skupině.

7 SPOLUPRÁCE S EXTERNÍMI PARTNERY

Spolupráce mezi školou a externími partnery je jednou z možností, jak efektivně reagovat na potřeby žáků s OMJ v procesu vzdělávání a jak předcházet nežádoucím situacím. Tato kapitola proto nabízí přehled možností, jakým způsobem a s kým spolupracovat, aby na to škola nebyla sama.

Co externí partneři školy přinášejí:

- **Interkulturní práce a tlumočení** (viz výše). Seznam aktivních interkulturních pracovníků je dostupný na webové stránce www.metropolevsech.eu v sekci *Užitečné kontakty / Seznam interkulturních pracovníků*.
- **Sociální a psychosociální poradenství migrantům**. Poradenství ohledně sociálního systému a podpory v Česku nebo psychologickou pomoc při zvládnání složitých životních situací poskytují nevládní neziskové organizace pracující s migranty. V Praze je možné se obrátit na organizace uvedené na www.metropolevsech.eu v sekci *Užitečné kontakty / Nevládní neziskové organizace*.
- **Volnočasové aktivity pro děti a mládež**. Volnočasové aktivity jsou skvělým nástrojem pro přirozenou integraci do české společnosti. Bohatý program připravují například migrantské organizace, jejichž seznam je dostupný také na www.metropolevsech.eu v sekci *Užitečné kontakty / Migrantské organizace*.
- **Poradenství pro pedagogy a pracovníky školy ohledně začleňování žáků s OMJ**. Podporu při začleňování školám nabízejí jak nevládní neziskové organizace, které se zaměřují na vzdělávání žáků s OMJ (SIMI, Integroční centrum Praha, Centrum pro integraci cizinců, META, InBáze, Nová škola), tak Národní pedagogický institut ČR (na webové stránce <https://cizinci.npi.cz>).
- **Multikulturní programy pro školy**. Mnoho nevládních neziskových organizací nabízí ucelené multikulturní programy pro MŠ, ZŠ i SŠ zaměřené na prevenci xenofobie a podporu mezikulturního dialogu. Rozcestník metodik k tématu migrace a integrace je dostupný na webové stránce www.migrace.com / *Integrace / Migrace na školách / Školení a metodiky pro pedagogy / Rozcestník aktivit a metodik k tématu migrace*.

Při začleňování žáků s OMJ mohou škole pomoci i další externí subjekty zaměřené na volný čas dětí. Například **Dům dětí a mládeže (DDM) na Praze 6** pořádá řadu kroužků, některé DDM organizují také kroužky češtiny. Rozmanité služby pro děti i dospělé poskytují knihovny. **Místní veřejná knihovna** v Praze-Suchbátě nabízí společenské hry k zapůjčení domů. Organizace **Nová škola** realizuje projekt **Společně v knihovně**, ve kterém dobrovolníci v knihovně doučují žáky, doučování probíhá v břevnovské pobočce Městské knihovny v Praze.

Žákům s OMJ se dále mohou věnovat organizace Junák – český skaut, turistické a sportovní oddíly, základní umělecké školy nebo pomáhající neziskové organizace. Na Praze 6 se můžete obrátit i na organizace, které pracují s migranty, například:

- **Amiga** pořádá volnočasové aktivity a kroužky pro děti-cizince v Praze-Břevnově,
- **Arcidiecézní charita Praha** (terénní služba na pobočce Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR Žukovského 888/2) poskytuje poradenství a služby interkulturních pracovníků,
- **Integrační centrum Praha** působí na celém území hlavního města, pořádá kurzy češtiny a dobrovolnický program,
- **META** působí na celém území hlavního města, poskytuje poradenství rodičům a učitelům, pořádá kurzy češtiny a dobrovolnický program.

Seznam organizací, které poskytují zdarma kurzy češtiny pro děti i dospělé, najdete na webové stránce www.metropolevsech.eu v sekci *Potřebuji řešit / Vzdělání a nostrifikace / Kurzy českého jazyka*.

Z PRAXE ŠKOLY:

Některé tzv. komunitní školy zapojují do školních aktivit nejen rodiče, ale i širší veřejnost. Stávají se tak společenským centrem pro danou lokalitu, využívají a rozvíjejí potenciál komunity (personální, technický i materiální). ZŠ Mikoláše Alše má také komunitní charakter, rodiče se účastní různých akcí, chodí na koncerty žáků nebo informační setkání. V rámci zlepšování školního prostředí a pozitivního klimatu školy se každoročně koná několik akcí jako např. *Piknik za školou*. V roce 2022 se škola intenzivně snažila podpořit začleňování nově příchozích žáků z Ukrajiny do českého kolektivu, konalo se proto např. sportovní utkání v basketbalu, sbírka na pomoc ukrajinským vojákům a obyvatelům Ukrajiny prchajícím před probíhajícím válečným konfliktem nebo tradiční vánoční koncert před školou. V dubnu 2022 zorganizoval školní parlament charitativní akci *Trhy pro Ukrajinu*. Žáci ve třídách vymysleli a následně sami vyrobili zboží, které nabídli ke koupi návštěvníkům trhů.

8 ROZCESTNÍK UŽITEČNÝCH ZDROJŮ

POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE:

- *Metodická příručka pro práci adaptačního koordinátora na ZŠ Masarykova v Plzni* dostupná na webu www.masarykovazs.cz v sekci Poradenské služby / Koordinátor vzdělávání cizinců.
- Příručka začleňování žáků s OMJ na GJP dostupná na webu www.gjp1.cz v sekci Dokumenty / Příručka začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem.
- *Průvodce začleňováním žáků s OMJ* od organizace META, dostupný na webové stránce meta-ops.eu v sekci Pro školy v záložce Publikace.
- Příručka *Cizinec ve třídě – pohled zevnitř* dostupná na webové stránce www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2019/12/Cizinec-ve-tride-pohled-zevnitr.pdf.
- *Metodika vzdělávacího workshopu pro pedagogy a pracovníky škol* od organizace SIMI, dostupná na webové stránce www.migrace.com v sekci Integrace / Migrace na školách / Metodické materiály pro pedagogy.

DALŠÍ INFORMAČNÍ ZDROJE K TÉMATU:

PŘIJÍMÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ:

- Co všechno je třeba zvážit před zařazením žáka s OMJ do ročníku, poradí článek na *Inkluzivní škole* v sekci Základní školy / Přijetí do základní školy / *Zařazení do ročníku*.
- Na webové stránce *Inkluzivní škola* jsou dostupné sekci *Infobalíčky a infografiky* materiály pro pedagogy Školní zralost a přechod z MŠ do ZŠ.
- Doporučení k výběru a motivaci žáků patronů jsou dostupná na webové stránce SIMI www.migrace.com v sekci Integrace / Učíme se spolu / Informace pro pedagogy / *Doporučení k zavedení systému žáků-patronů na základních školách*.

PRÁCE S ŽÁKY S OMJ:

- Zapojení žáka do výuky shrnuje článek na *Inkluzivní škole* s názvem *Zapojení do výuky*.
- *10 jednoduchých tipů pro začátek aneb jak začít* přináší organizace META na portálu *Inkluzivní škola*.
- Další praktické rady jsou v *Příručce pro snadnější porozumění s cizincem* od organizace Centrum pro integraci cizinců, dostupné na portálu *Inkluzivní škola*.
- Klíčové vizuály a další podpůrné obrazové materiály přináší Katalogu UPOL v sekci *Sociální znevýhodnění / Modifikace vyučovacích metod a forem / Vizualizace obsahu a procesu vzdělávání*.
- Materiály do výuky, překlady, metodické pokyny pro pedagogy a mnoho dalšího je zdarma dostupné na webové stránce cizinci.npi.cz.

METODIKY S PRACOVNÍMI LISTY PRO UČITELE:

- *Hezky česky*, J. Táborská – metodika a pracovní listy pro učitele www.nidv.cz/images/npublications/publications/files/05%20Hezky%20%C4%8Desky.pdf
- *Prázdninová škola češtiny*, B. Jaurisová a M. Pánová – metodika a pracovní listy pro učitele https://cizinci.npi.cz/wp-content/uploads/2016/12/jaurisova_web.pdf
- *Nečtu, nepíšu, učím se česky*, P. Lacinová – pro učitele I. ročníku www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/nectunepisu_ucim_se_cesky.pdf
- *Čeština do školy*, META – www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/cestina-do-skoly

E-LEARNINGOVÉ PROGRAMY:

- mluvtecesky.net – pro dospělé a středoškoláky
- www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/e-learning.html – pro děti (sekce Čeština do školy)
- www.cestina2.cz – pro děti začátečníky
- evouzadnionline.cz – výuka češtiny pro starší děti

OSTATNÍ, NEJEN PRO CIZINCE:

- Včelka – www.vcelka.cz
- Škola s nadhledem – www.skolasnadhledem.cz/
- Online cvičení – www.onlinecviceni.cz/exc/list_sel_topics.php
- Grammar.in (úlohy z češtiny) – www.grammar.in/cs/

SLOVNÍKY A PŘEKLADAČE:

- Obrázkový překladač Symwriter
- Překladové slovníky (i jako aplikace v mobilu pro rychlé vyhledávání)
- Tematické překladové slovníčky – www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky

K HODNOCENÍ ŽÁKŮ S OMJ:

- Další zdroje k hodnocení češtiny jako druhého jazyka a žáků s OMJ shrnuje na webové stránce cizinci.npi.cz Národní pedagogický institut ČR v článku [Hodnocení – jak na to](#).
- Na webové stránce *Inkluzivní škola* v sekci *Infobaličky a infografiky* je dostupný materiál k [Hodnocení žáků s OMJ](#).

K PRÁCI S HETEROGENNÍ TŘÍDOU:

- Více informací k tomu, [jak posilovat pozitivní klima třídy](#) najdete v článku na webové stránce SIMI www.migrace.com / *Integrace / Učíme se spolu / Informace pro pedagogy*.
- Portál *Zapojme všechny* nabízí užitečné zdroje k tématům [práce s heterogenní třídou](#), [podnětné klima třídy](#), [bezpečné klima ve třídě s žáky se sociálním znevýhodněním](#).
- Na portálu [Inkluzivní škola](#) je v sekci *Adaptace / Klima školy* několik článků k tématu, které se zaměřují na klima školy a práci s třídním kolektivem.
- Připravené lekce do multikulturní výchovy jsou dostupné v [Metodice multikulturní výchovy](#) na webových stránkách SIMI www.migrace.com v sekci *Integrace / Migrace na školách / Metodiky pro pedagogy*.
- [Rozcestník metodik k tématu integrace a migrace](#) je k dispozici na stránkách SIMI v sekci *Integrace / Migrace na školách / Školení pro metodiky a pedagogy*.

K PŘEKONÁNÍ KOMUNIKAČNÍ BARIÉRY:

- Organizace Člověk v tísni vydala příručku [Efektivní komunikace v interkulturním prostředí](#), která obsahuje užitečné informace o komunikaci s Ukrajinci, Romy a Vietnamci.
- Více informací k interkulturní práci přináší list [6.2 Interkulturní práce](#) v [Manuálu lokální integrace](#) dostupného na webové stránce www.migrace.com v sekci *Integrace / Města a inkluzivní strategie*.
- Překlady různých materiálů pro rodiče jsou dostupné na webové stránce www.cizinci.npi.cz v sekci [Tlumočení a překlady](#).

KE SPOLUPRÁCI S EXTERNÍMI PARTNERY:

- Informační rozcestník s dalšími materiály je k dispozici na webové stránce *Inkluzivní škola* v sekci *Infobaličky a infografiky / Spolupráce s externími partnery* a v článku [Spolupráce s externími partnery](#).
- Rozcestník organizací, které zajišťují aktivity pro žáky s OMJ v období školních prázdnin, lze stáhnout na webové stránce www.migrace.com / *Ke stažení / Pro pedagogy / Newsletter / Newsletter červen 2023 / Volnočasové aktivity na prázdniny*.

ПРІЛОГА 1: ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ПРО ЖАКУ

Інформаційні матеріали про жаків виступають з метою полегшити адаптацію до школи нових приїжджих жаків з ОМЖ. Виходить з прямих потреб жаків і стосується інформації щодо орієнтації в школі, організації шкільної освіти, необхідних предметів і інших шкільних активностей.

ОБСЯГ:

1. Права та обов'язки жаків
2. Режим та розклад дня
3. Освіта в школі
4. Предмети навчання
5. Предмети
6. Оцінювання
7. Домашнє завдання навчання української мови як другого мови
8. Дистанційна освіта
9. На кого звертатися
10. Шкільна класна
11. Шкільні заходи
12. Вільний час в школі

The image shows a collection of informational posters for students, primarily in Ukrainian with English translations. The posters are titled: 'ШКОЛЬНИЙ ДЕНЬ' (School Day), 'РОЗВРІВНІ ГОДИНИ' (Break), 'ПЕРЕРВА НА ОБІД' (Lunch Break), 'ПІДРУЧНИКИ' (Textbooks), 'ПОМОЇЦЬКІ (ШКОЛЬНІ ПОТРЕБИ) К ВИВУЧАННЮ' (School Supplies for Learning), 'ШКІЛЬНЕ ПРИБИРАЧЕ ТА НАВЧАЧІ ПІСЬМА' (School Cleaning and Stationery), and 'ПРАВИЛА ПОВЕДІННЯ' (Rules of Conduct). Each poster contains specific instructions and schedules for students, along with icons representing the topics. At the bottom of the posters, there is contact information for the school, including the website www.migrace.com.

Balíčky najdete také na www.migrace.com v sekci *Integrace / Učíme se spolu*

АНГЛІЧТИНА

https://www.migrace.com/adm/_upload/docs/en_deti_suchdol_1698834455.pdf

УКРАЇНШТИНА

https://www.migrace.com/adm/_upload/docs/ua_deti_suchdol_1698834090.pdf

Пřekladové slovníčky základních pojmů do jednotlivých předmětů:

[angličtina a ukrajinština](#)

PŘÍLOHA 2: UKÁZKA PRACOVNÍCH LISTŮ PRO ŽÁKY

MA MÁ LA LÁ ME MÉ LE LÉ

MÁMA MELE

MALÉ

ÁLA MÁ

MALÁ LAMA MÁ

MÁME

MÁMA LÁME

EMA A ÁLA

ma mé le lá má lé me la

TEST – What's the time? A NAME.....

1)

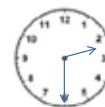

It's five o'clock.

It's half past eight.

It's eleven o'clock.

2)

JMÉNO

ČAS – PRACOVNÍ LIST – MÍSTO, KDE ŽIJEME

1) Napiš alespoň 3 části naší obce. (Nápověda: Naše obec je hlavním městem České republiky.) Můžeš použít i obrazovou nápovědu č. 1.

.....

2) Ve které části naší obce leží naše škola?

.....

3) Projíždí naší městskou částí autobusová linka? ANO NE

4) Napiš číslo autobusové linky, kterou můžeš jet do Dejvic.

5) Napiš jména některých autobusových zastávek v naší městské části. (můžeš použít i obrazovou nápovědu č. 2)

.....

Obrazová nápověda č. 1

Praha

Katastrální území a městské části

Obrazová nápověda č. 2

POLOLETNÍ PRÁCE
M 3. ROČNÍK sk. B

DATUM:

JMÉNO:

1) Vypočítej. Sčítej písemně.

308	714	124	535	452
<u>414</u>	<u>246</u>	<u>871</u>	<u>126</u>	<u>546</u>

2) Vypočítej. Odčítej písemně.

724	971	635	752	823
<u>- 254</u>	<u>- 124</u>	<u>- 126</u>	<u>- 546</u>	<u>- 351</u>

3) Vypočítej.

7 · 4 = _____ 6 · 4 = _____ 8 · 9 = _____

6 · 5 + 30 = _____

59 + 4 · 5 = _____

4) Vyřeš slovní úlohu.

V košíku je 14 jablek. Každé z 6 dětí tam přidalo 3 jablka. Kolik jablek je teď v košíku?

Zápis:

Výpočet:

Odpověď:

5) Napiš, o jaké geometrické těleso se jedná.

Matematika 2. ročník

JMÉNO _____

1) VYPOČÍTEJ

3 + 4 = _____ 8 + 3 = _____ 10 + 6 = _____ 12 + 3 = _____
9 - 5 = _____ 11 - 2 = _____ 13 - 3 = _____ 17 - 4 = _____

2) DOPLŇ SPRÁVNÉ ZNAMÉNKO < , = , >

18 20 16 6 12 12 9 11

2 + 2 3 + 1 4 + 2 5 + 3 12 + 1 5 + 6

3) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

NA MÍSE JE 5 JABLEK, 2 BANÁNY A 3 HRUŠKY. KOLIK JE NA MÍSE DOHROMADY KUSŮ OVOCE?
DOHROMADY JE NA MÍSE _____ KUSŮ OVOCE.

4) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

MÍŠA MÁ 5 BONBÓNŮ. OLA MÁ 7 BONBÓNŮ. KDO MÁ VÍCE?
VÍCE MÁ _____

O KOLIK MÁ VÍCE? MÁ O _____ BONBÓNY VÍCE.

5) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

PETROVI JSOU 3 ROKY. PAVLOVI JE 8 LET (ROKŮ).
KDO JE MLADŠÍ? MLADŠÍ JE _____

ČTVRTLETNÍ PRÁCE - Matematika 1. B

JMÉNO _____

1) VYPOČÍTEJ

4 + 3 = _____ 3 + 8 = _____ 6 + 10 = _____ 11 + 4 = _____
8 - 5 = _____ 11 - 2 = _____ 13 - 3 = _____ 16 - 4 = _____

2) DOPLŇ SPRÁVNÉ ZNAMÉNKO < , = , >

17 20 15 5 13 13 9 11

2 + 3 3 + 2 5 + 2 4 + 4 12 + 1 5 + 6

3) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

NA MÍSE JE 6 JABLEK, 3 BANÁNY A 1 HRUŠKA. KOLIK JE NA MÍSE DOHROMADY KUSŮ OVOCE?
DOHROMADY JE NA MÍSE _____ KUSŮ OVOCE.

4) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

MÍŠA MÁ 6 BONBÓNŮ. OLA MÁ 9 BONBÓNŮ. KDO MÁ VÍCE?
VÍCE MÁ _____

O KOLIK MÁ VÍCE? MÁ O _____ BONBÓNY VÍCE.

5) VYŘEŠ SLOVNÍ ÚLOHU.

HONZOVI JSOU 4 ROKY. JARDOVI JE 8 LET (ROKŮ).
KDO JE MLADŠÍ? MLADŠÍ JE _____

PŘÍLOHA 3: INFORMAČNÍ MATERIÁLY PRO RODIČE

Informace pro rodiče ohledně fungování českého vzdělávacího systému. Informační materiály obsahují překlady základních dokumentů školy ohledně fungování školní jídelny a družiny, ale také informace o distanční výuce nebo návod k používání aplikace Bakaláři. Informační materiály jsou dostupné ve dvou jazykových mutacích: **angličtina** a **ukrajinština**.

OBSAH:

1. Vzdělávací systém v České republice
2. Zápis do základní školy
3. Informace pro rodiče žáků prvních ročníků
4. Organizace školního roku
5. Práva a povinnosti žáků
6. Práva a povinnosti zákonných zástupců (rodičů)
7. Komunikace se školou
8. Jazyková příprava a podpora pro žáky s odlišným mateřským jazykem
9. Praktické informace
10. Hodnocení
11. Školní poradenské centrum
12. Školní jídelna
13. Školní družina
14. Distanční výuka
15. Doporučení k procvičování češtiny

KOMUNIKACE SE ŠKOLOU КОМУНІКАЦІЯ ЗІ ШКОЛОЮ

Mezi základní principy komunikace se zaměstnanci školy patří **vzájemný respekt, spolupráce a dialog**. Je důležité **komunikovat pravidelně, bez zbytečných prodáv, srozumitelně a dodržovat hranice** (např. škola Vám nepodá informace o jiných žácích, informace jsou důvěrné, věci se řeší ve škole v pracovní době vyučujících).

Головними принципами комунікації між працівниками школи є **взаємоповага, співпраця та діалог**. Важливо спілкуватися **регулярно без затримок, зрозуміло та дотримуватися певних меж** (наприклад, школа Вам не дасть інформацію про інших учнів, інформація є конфіденційною, все вирішується в школі в рамках робочого часу вчителів).

KOMUNIKACE SE ŠKOLOU COMMUNICATING WITH THE SCHOOL

Mezi základní principy komunikace se zaměstnanci školy patří **vzájemný respekt, spolupráce a dialog**. Je důležité **komunikovat pravidelně, bez zbytečných prodáv, srozumitelně a dodržovat hranice** (např. škola Vám nepodá informace o jiných žácích, informace jsou důvěrné, věci se řeší ve škole v pracovní době vyučujících).

The basic principles of communication with school employees are **mutual respect, cooperation, and dialogue**. It is important to **communicate regularly, without unnecessary delays, clearly and with respect to limitations** (for example, the school cannot inform you about other students, information is a private matter, matters are settled at school during working hours etc.).

Máte právo získat od **stávajících** školy informace o **prosspěchu a chování Vašeho dítěte a očekávat se od Vás, že se o ně budete aktivně zajímat**. Mezi Vaše povinnosti potom patří **komunikovat se školou ohledně uvolňování dítěte z výuky, změn zdravotní způsobilosti či zdravotních obtíží dítěte, změn osobních/kontaktních údajů a dalších svažujících okolností a nestandardních situací**.

You have the right to request information about your child's results and conduct from school representatives, and you are expected to **show interest in these matters**. Your responsibilities include **informing the school in case you need to excuse the child from school**, about health matters that impede your child's ability to attend school, about changes to personal/contact information and other serious circumstances or extraordinary conditions.

Když něčemu **nerozumíte**, můžete se zaměstnanci školy vždy **zeptat či je poprosit o přeformulování**. Od vyučujících si také můžete nechat přeložit slovníky, které si můžete během schůzek. Zároveň můžete k tlumočnickým službám využít **bezplatných služeb interkulturních pracovníků** působících např. v neziskových organizacích **lečba, integrací centrum Praha, Poradna pro integraci a migraci, Slezský interkulturní pracovník je také k dispozici na stránkách <https://metropolivesech.cz> v sekci <https://metropolivesech.cz> / <https://metropolivesech.cz>**.

If there is something you do not understand, you can ask the school employees to rephrase the information. You can also ask employees to check the notes you are taking during meetings. Also, you can use the free interpretation services provided by intercultural workers from, among others, non-government organisations **lečba, integrací centrum Praha, Poradna pro integraci a migraci, Slezský interkulturní pracovník je také k dispozici na stránkách <https://metropolivesech.cz> in the section <https://metropolivesech.cz> / <https://metropolivesech.cz>**.

VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICĚ СИСТЕМА ОСВІТИ В ЧЕСЬКІЙ РЕПУБЛІЦІ

V České republice (ČR) je zavazena **povinná předškolní docházka (jeden rok)** a **povinná školní docházka (devět let)**. Povinná docházka se vztahuje i na děti-cizince, které **legálně pobývají v ČR déle než 90 dnů** (563/2004 Sb.). Do školy jsou děti **přijaty na základě vaší žádosti**. Máte povinnost dítě do školy zaplatit v případě, že si vzdělávání v ČR zvolíte.

V České republice (ČR) je zavazena **povinná předškolní docházka (jeden rok)** a **povinná školní docházka (devět let)**. Povinná docházka se vztahuje i na děti-cizince, které **legálně pobývají v ČR déle než 90 dnů**. Přijetí dítěte do základní školy vyplývá ze **žádostech rodičů** (563/2004 Sb.). **Do školy jsou děti přijaty na základě vaší žádosti**. Máte povinnost dítě do školy zaplatit v případě, že se rozhodnete je vzdělávat doma¹.

V ČR existuje i systém **speciálního vzdělávání** určený žákům s různými formami hendikepu. **Nedostatečná znalost českého jazyka není důvodem pro zařazení žáků-cizinců do systému speciálního vzdělávání ani pro jejich odmítnutí školou**. Tento žákům je v ČR poskytována jazyková podpora. Ten je povinen najít pro dítě místo v některé z dalších škol v okolí. **Zanedbávání školní docházky je protizákonné a zabývá se jím Police ČR a Orgán sociálně-právní ochrany dětí**.

Vzdělávání na státních základních školách je bezplatné. V ČR funguje systém tzv. spádových škol. Můžete své dítě přihlásit do jakékoli školy, přednostně příjímány jsou však děti, které jsou přihlášeny k pobytu ve spádovém obvodu příslušné školy².

¹ Školský zákon (563/2004 Sb.) stanovuje, že všichni žáci, pokud pobývají na území České republiky, mají přístup k základnímu vzdělávání ve věkových podmínkách jako občani ČR, a to i v případech, kdy není prokázána jejich právní příslušnost na území ČR. Základní škola je tedy povinna zaručit přístup ke vzdělání i žákům, kteří pobývají v ČR. ² Školský zákon (563/2004 Sb.) umožňuje individuální uspokojení potřeb jednotlivých žáků rozdělením žáků do škol, kam by šlo přejít v příslušné povinné školní docházce, na základě písemné žádosti rodičů. ³ Řeší se dle příslušného územního úřadu. ⁴ Řeší se dle příslušného územního úřadu.

www.mpsv.mpsv.cz

VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICĚ EDUCATION SYSTEM IN THE CZECH REPUBLIC

The Czech Republic has a system of **mandatory pre-school education (one year), followed by mandatory elementary education (nine years)**. Mandatory education extends to the children of foreigners who have been **legally living in the Czech Republic for more than 90 days**¹. The requirement for the child's school enrolment arises out of the **school law** (563/2004 Sb.). The child will be enrolled into a school based on your application. You are required to enrol your child to school even if you intend to homeschool your child².

Education is both a right and a requirement. An **elementary school must enrol a foreign child regardless of the legality or duration of their stay in the Czech Republic**. Insufficient knowledge of the language used in education is never a reason for rejecting enrolment. If your child is rejected because the school's capacity is full, contact the education department of the county governing your child's permanent address. The department is required to find a local school with enough capacity to enrol your child. **Neglecting mandatory education is illegal** and investigated by both the police and child protective services.

The Czech Republic has a system of **special education** for differently-abled students. **Insufficient Czech language skills are never a reason for rejecting the foreign student from regular school or for putting them into special education**. Students are provided with language support, see the [Language Preparation Support for Students with Different First Languages](https://metropolivesech.cz) info sheet.

Education in public elementary schools is free. There is a system of "catchment areas" (spádové oblasti). You may apply for any school, but children who live in the catchment area of a given school will be given priority access³.

¹ The school law (563/2004) states that all foreigners staying in area of Czech Republic have the same access to education as Czech citizens, even in case when the legality of their stay in the Czech Republic is not proven. This means an elementary school must accept a foreigner regardless of the legality of their stay in the Czech Republic. ² The school law (563/2004) allows homeschooling. The permission for homeschooling is decided upon by the head teacher at the school where the child is enrolled, and only after the parents' written application for used permission. ³ Their detailed list is specified by the Prague city registration on elementary school districts, available [here](https://www.mpsv.mpsv.cz).

www.mpsv.mpsv.cz

Informační materiály pro rodiče jsou dostupné zde:

<https://www.migrate.com/cs/regularizace/ucime-se-spolu>

Za spolupráci na publikaci děkujeme komentátorům z pedagogického sboru ZŠ Mikoláše Alše

Gabriela Břečková

Michaela Haluzová

Marina Stanko

Vitalia Markovych

Lucie Hubená

Anna Rothová

Petr Mácha

a interkulturním pracovnícím SIMI:

Marianna Kuzmovyčová

Alla Donchenko

PŘIJÍMÁNÍ A ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ

Autoři: Marie Leopoldová, Simona Heriban Kalíková

ed. Vojtěch Zemánek, Zuzana Ostřanská

Vydává Sdružení pro integraci a migraci, Havlíčkovo nám. 2, Praha 3, 130 00, www.migrace.com

Jazyková korektura: Zuzana Ostřanská

Grafická úprava: Blanka Klimešová

Tisk: Studio STKI, s. r. o.

On-line verze dostupná na www.migrace.com/cs/regularizace/ucime-se-spolu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Příručka vznikla v rámci projektu Učíme se spolu, který je spolufinancován Evropskou unií z Evropských strukturálních a investičních fondů, v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR.

www.migrace.com

**SDRUŽENÍ
PRO INTEGRACI
A MIGRACI**